

Uredništvo: Ljubljana, Analijska
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelček: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

„Življenje in svet“

Uredništvo:

Ljubljana: Knačjeva ulica 6. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
vsa ponedeljek jutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po razmah-
cih dostavljena Din 5.- mesečno
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 66.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi p.
tarifu.

ZBOR POBORNIKOV

JUGOSLOVENSKE MISLI

Sijajen potek banovinske konference JNS — Govori voditelj jugoslovenskih nacionalistov

Ljubljana, 9. avgusta

Danes dopoldne se je vršila v veliki dvorani Delavske zbornice banovinska konferenca JNS, prva po kongresu reorganizirane stranke. Danasnja banovinska konferenca, ki je trajala nad dobre tri ure, je bila izjemno pomembna v dveh smereh: priložnost za najuglednejše člane vodstva stranke iz vseh krajev države, na drugi strani pa so se tudi vse naše sreske organizacije širom dravske banovine odzvale pozivu svojega predsednika in poslale svoje zastopnike v prav velikem številu, tako da je bila dvorana nabitost. Navzočih je bilo 441 delegatov, ki so zastopali prav vse sreske naše banovine. Kar je posebno pomembno: večina delegatov je bila iz kmečkih in obrtniških vrst, a poleg njih sta tudi delavstvo in inteligenca zavzeli častno mesto. Bil je to zbor neodvisnih samostojnih ljudi, ki neustašno stojijo v organiziranih vrstah jugoslovenske demokracije.

Od vodstva stranke so bili prisotni: prvi podpredsednik stranke senator g. Jovo Banjanin, II. podpredsednik g. Juraj Demetrovič, bivši minister, generalni tajnik JNS, senator dr. Albert Kramer, člani izvršnega odbora posl. dr. Kosta Komandur, Rudolf Glinio, senatorja dr. Grca Andjeljčević in Ivan Pucelj, predsednik kluba JNS posl. dr. Vasa Jovanović, podpredsednik senata dr. Miroslav Ploj, nadalje narodni poslanci gg. Iv. Mohorič, Ivan Prekoršek, spitski poslanec inž. Manfred Pastrko, Rajko Turk, Rudolf Pleskovič, Milan Mravlje, Albin Koman Avgust Lukačič, dr. Anton Novčan. Dalje sta bila navzoča predsednik banovinskega odbora JNS dr. Janko Rajar, poslovodni podpredsednik dr. Otmar Pirkmajer. Banovinska konferenca je potekla v borbenem razpoloženju in v krasnem soglasju med vodstvom in delegati. Ugodni govorniki so govorili o delegatov iz srca in so želi vzbuditi priznanje. Delegati so se razhajali potrjeni v veri v zmogovitost naše ideje in v končni uspeh politike JNS.

Banovinske konference je otvoril ob 10. uri predsednik dr. Janko Rajar, ki je najprej pozdravil člane vodstva in sreske delegate. Ko je omenil predsednika stranke so prisotni priredili g. Petru Živkoviču viharne ovacije.

Senator Banjanin

Prvi je dobil besedo senator Jovo Banjanin, ki je bil viharno pozdravljen. V svojem značilnem govoru, ki so ga delegati opetovano burno prekinjali, je izjavil med drugim:

Govoril sem že večkrat v Sloveniji in vedno sem se vrnil okrepljen v svoji jugoslovenski misli. Jugosloveni dravske banovine, ki v izredno težkih razmerah upovedujejo jugoslovensko misel, lahko služijo za primer Jugoslovenom ostalih banovin. Vi ste najboljši Slovenci ravno zato, ker ste najboljši Jugoslovani. Jugoslovenstvo ne zahteva od vas, da ste renegati, marveč zahteva samo, da doprinesete vse svoje slovenske vrline v skupno dobro jugoslovenskega naroda. Govor predsednika Živkoviča na seji izvršnega odbora JNS je napravil globok vtis na prijatelje in nasprotnike jugoslovenske misli. V tem govoru je dal predsednik stranke smisel dela kongresa stranke. JNS veruje v rešitost jugoslovenske misli in nihče, ki je pristal na misli, nima pravice, da bi v teh časih stal ob strani. Po kongresu naše stranke so se v javnosti in tisku širile na veliko klevete in podkivanja, da bi škodovala ne samo naši stranki, temveč predvsem ideji, kateri služimo. Po seji izvršnega odbora so celo iskali razlike v govorih predsednika in članov vodstva stranke in vsi partijski pisemski so bili na poslu. Zaman! G. Živkovič je povedal, kar vsi mislimo. Zanimivo je, da so se najbolj nasprotni elementi zedinili v borbi proti JNS. Posebno radi govorijo naši nasprotniki z leve in desne, da so prav oni borci za demokracijo, mi pa smo baje sovražniki demokracije. Vi tukaj najbolj občutite to demokracijo. Mi bi radi čuli, da nam gospodje, ki nas tako hudo napadajo radi demokracije, ob razložijo načela te demokracije. Ljudje, ki so demokracijo pri vas vzeli v zakup, so znani, da stoji na hierarhičnem oziroma »führerskemu« načelu in da iščejo zaslonbe v avtoriteti. Tako je to tudi v Španiji, Belgiji, na Portugalskem, v Avstriji in Italiji, kjer pojejo himno fašizmu. Zato tudi naša domača demokracija vzbuja dvom, da ona nima namena služiti konsolidaciji naše države. Mi hočemo nasprotno Jugoslavijo vrniti v iskreno in polno demokracijo. Naj nam gospodje že povedo, kakšno demokracijo hočejo oni imeti! Danes je na svetlo celotna vrsta demokracij, toda te demokracije niso eno in isto. Demokratični režimi vsakega naroda imajo posebna načela in težnje. Mi hočemo jugoslovensko demokracijo, ki naj služi jugoslovenskemu narodu in njegovi državi (viharno pritrjevanje), a ne demokracijo, ki bi spravljal v opasnost obstoj Jugoslavije. Demokracijo, ki bi služila le kot krinka anarhiji in rušenju naših nacionalnih dobrin, odklanjamo. (Tako je).

Edino program JNS je jasen in odkrit v pogledu državne in nacionalne politike. Niti JRZ, niti združena opozicija nimata do danes v tem pogledu jasnih načel. Zato nimamo zaupanja, da bi se v rokah ljudi brez jasnih pogledov jugoslovenska misel lahko mirno razvijala. Naši nasprotniki govorijo narodu v vsakem kraju države drugače. Samo JNS govori povsod enako, ker ima program, s katerim lahko kjerkoli odkrito in pošteno stopi pred narod. Razne skupine v združeni opoziciji nimajo niti ene skupne misli. V vsakem kraju skušajo preseliti narod na drug način. Tako razlagajo v Srbiji, kaj baje dr. Maček misli, toda dr. Maček ni nikoli izjavil tega, kar pripovedujejo gospodje iz združene opozicije. Zakaj pa dr. Maček ne potrdi tega, kar govorijo razni Gavriloviči in Grolji? Kadar bo to storil, bomo verjeli njim in dr. Mačku.

Jugoslovenska misel mora zmagati

Prepričan sem, da boste vzdržali ta boj in vam zagotavljam, da niste sami. Jugoslovenska misel, za katero je padel kralj Mučenik, mora zmagati. (Burno pritrjevanje.)

Naši nasprotniki krivijo jugoslovensko idejo, da ne more priti do sporazuma. Mi pa pravimo, da ne pride do sporazuma prav zaradi tega, ker jugoslovenska misel ne vlada! Jugoslovenska misel pomeni edinstvo države in naroda enakost in ravnopravnost vseh delov našega naroda in vseh krajev. Samo ta ideja je jamstvo, da bo vsa jugoslovenski narod vodil naša država. Negacija te ideje pomeni borbo med plesemi in splošen razdor. V hrvaškem vprašanju zastopa JNS stališče, s katerim se lahko zadovoljijo vse upravičene zahteve Hrvatov. Nasprotno se združena opozicija ni mogla v tem važnem vprašanju zediniti za nobeno skupno misel. O sporazumu med njimi ni govora. Karkoli oni govorijo, bi prineslo le razulzo in anarhijo. V zadnjem času se mnogo govori tudi o »ljudski fronti«, toda združena opozicija je proti njej, ker jo smatra za konkurenta v demagogiji, čeprav je ta misel potekla iz njenih vrst.

Država nad vse

Jugoslovenski nacionalisti smatramo, da je država nad vse in da so stranke le instrument nacionalne politike. V osmih letih sporazumevanja se združena opozicija ni mogla sporazumeti. Priprilni smo, da se ne bo tudi v bodočnosti. Niti združena opozicija, niti JRZ nam ne pove, kako naj bi prišla država na pravo pot. Toda narod in država ne moreta čakati.

Francija strogo nevtralna

Komunike o sklepih francoske vlade glede nevmešavanja v špansko državljansko vojno

Pariz, 9. avgusta

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 9. avgusta.

Zadnja pot visokošolca Nahtigala

V soboto popoldne je velika množica občinstva spremljala na njegovi zadnji poti visokošolca g. Antona Nahtigala, ki je bil tako tragičen način umri pod kolesi orientekspresa. Pred mrtvašnico pri Sv. Krištofu, kjer je bila vsa s cvetjem zasuta pokojniška krsta, so se v velikem številu zbrali zlosti pokojnikov tovariši z univerze, zbrani pa je bil tudi skoro ves proforski zbor filozofske fakultete, ki obžaluje izgubo nadarjenega študenta in sočustvuje s pokojnikovim očetom, vseučiliškim profesorjem dr. Rajkom Nahtigalom. Trnovski župnik pisatelj g. Finžgar — Nahtigalovi domujejo v trnovski župniji na Mirju tik zraven Tomažičevih, ki jih je nekaj dni poprej zadela enako strahen udarec — je ob asistenci svojega kaplana opravil prve pogrebne molitve, akademski pevski zbor pa je zapel v srce segajočo žalostinko. Po Tyrševi in Linhartovi cesti se je nato razvil dolg, sprevod, ki je izpril, kako priljubljen je bil pokojni Anton in koliko iskrenega sožalja je nesreča ugledne Nahtigalove rodbine vzbudila v naši javnosti. V kapeli pri Sv. Križu sta duhovnika opravila poslednje cerkveno svečanost, pri kateri so pevec visokošolci sočudovali z ubranim petjem na koru. Ob odprtem grobu je mrtvemu tovarišu v slovo izpregovoril slušatelj slavistike in pesnik Begonil Fatur, nato pa je zemlja sprejela, kar je njenega.

Ježica je imela lep sokolski praznik

Danes je Ježica doživela tako mogočnega sokolski praznik, kakršnega niso pričakovali. Sokolski nastop je dokazal, da gre Ježici Sokol naprej po začrtani poti rušeč ovire, ki se mu stavljajo na pot. Organizacija prireditve je bila vzorna. Ob pol 16. so pričakovali na telovadišče vsi oddelki, skupno 180 pripadnikov. Med akordih hvalnih sokolskih legij je plapolala na visokem drugu državna zastava — simbol naše skupne in prav sokolstvu najdražje Jugoslavije. Sokolstvo na Ježici je danes svečano obhajalo, da se hoče boriti pod to zastavo za našega mladega kralja Petra II. Vse točke nastopa so bile podane odlično. Posebno so ugajali člani. Pri rodni telovadbi je nastopilo pet vrst članov in moškega naraščaja. Silno navdušenje so izražali naraščajniki Ljubljanskega Sokola na drugo kakor tudi pri preskokih čez konja. Članska vrsta na drugem in bradlji pa je bila deležna še prav posebnega priznanja za težke in vprašljive vaje. Vse sporedne prireditve je potekal brez zastoja. Pri stafeti pa je članska stafeta komaj nadkrilila naraščajnike. Zupno starešinstvo sta zastopala br. dr. Pipenbaher in župna načelnica s. Vazrazova, tehnični odbor pa br. Lubej. Po javni telovadbi se je razvila narodna veselica, ki so jo posetili g. senator Benjamin, minister Demetrotič, dr. Kramer, dr. Andjelčič in mnogi drugi odličniki. Za dobro razpoloženje je skrbelo vrla godba »Slova«. Naj bo ta praznična nova pobuda ki še

vztrajnejšemu sokolskemu delu in napredku za lepše dni naše mlade Jugoslavije.

Uspel sokolski nastop na Laverci

Popoldne se je vršila na Laverci proslava petelinice tamkajšnjega Sokola. Akoravno je Sokol, še mlad, spada med najgilejše posojanke na deželi ter so ponaša z lepim Sokolskim domom, številnim članstvom, zlasti pa tudi z vztrajnim in uspešnim sokolskim delom. Njegov zaslužni starosta br. Ogrin sme z zadovoljstvom zreti na plodove svojega požrtvovalnega dela in svoje neustudijne vztrajnosti.

Javna telovadba na lepem prostoru je ob strumnem sodelovanju godbe Sokola I. pokazala izvrstno izvežbanost vseh sokolskih oddelkov in številno občinstvo ni štedilo s pristrano pohvalo. Znani neznanji zlikovci so sicer v svoji besni strasti vdrli ponoči v shrambo za orodje in razsekali nekaj predmetov in porazili tudi usnje s telovadne kože — toda ta čin pokvarjenec je razpoloženje le še dvignil in brhke Sokolice so tudi na pokvarjenem orodju s posebno eleganco izvajale svoje vaje.

Javni telovadbi so prisostvovali tudi senator Benjamin, bivši ministri dr. Kremer, Demetrotič in dr. Angeličič, zastopniki sokolske župe in mnogo drugih odličnih gostov. Ko je ob zaključku celotnega članstva nastopilo in zapelo himno sokolskih legij, je občinstvo burno aklamiralo sokolske vrste. Starosta br. Ogrin je v kratkem lepem govoru pozdravil odlične goste. Odgovoril mu je minister n. r. senator dr. Angeličič, ki je proslavljal čisto nacionalno sokolsko delo, pri katerem bi se moralo združiti vse, kar v našem narodu jugoslovensko čuti. Njegove s pravim sokolskim duhom prežete besede so napravile najgobji vtisk ter so izražale burno prijetje.

Po javni telovadbi se je vršila na vrtu pri Ogrinu zabava, ki je bila odlično obiskana in je potekla v najlepšem razpoloženju.

Pri prulskem mostu se je vrla zemlja

Včeraj so Dukičevi zaposlenici pripravili vse potrebno, da bi mogli v nedeljo nemoteno opraviti dela, ki jih je odredilo vodstvo za razširjenje tirnega parka. Zlasti so računali na vstavitev tira, ki ga bodo rabili za odcepke na prulsko nabrežje, odkoder bodo konji izvozili za regulacijo bližnje Jancičeve ceste 4000 (ne 400) kakor je mešni tiskarski skrat v nedeljskem »Jutru« ku bičnih metrov materiala. Ta skupina delavcev je strome opazila, da je v teku moči tik prulskega mosta, ki je močno podprt radi betoniranega podstavka, zdrknil velik kompleks obreznega sveta v strugo Ljubljanice. Z njim vred se je zrušila še tlakovana ploščad v izmeri kakih 15 metrov v dolžini. Velika teža od zadnjega deževja zrahljanega in morda preveč izpodkopanega nabrežja je pritisnila na kamenito ploščad, ki je tod položena na mehko ilovico, da je gledko zlezla precej v strugo. Celo močne travnice, položene za dovažanje kamenja, so se skurivile in jih bodo morali nanovo vstaviti. Škoda je znatna.

ško postajo, kjer so mu temeljito izprašali vest in izvedeli marsikaj zanimivega. Tako so ugotovili, da so hlače, ki jih je imel na sebi, ukradene v Podveži. Po dolgem obotavljanju je aretirani Bezovšek priznal, da je vlomil pri posestniku Podbrežniku v Podveži. Ukradeni prstan je dal nekemu damatinskemu bratcu v zameno za ogrlice in usnjat pas, ostalo pa ima še spravljeno doma v Gornjem gradu. Povedal je nadalje, da ukradenih osem tisočakov pred tremi leti ni zapravil, temveč jih je dal v steklenico in zakopal v zemljo. Ko je v maju prišel iz zapora, je našel steklenico nedotaknjeno in v njej vse denar, s katerim si je omogočil udobno in brezskrbno življenje v prvih tednih. Poleg tega pa mu žilica ni dala miru in je še vedno izkušal na lahek način si privajati tujo lastnino. Iz Gornjega grada je krenil peš do Črničva, kjer si je pri posestniku Pustosiensku izposodil kolo, češ da pojde samo v Kamnik in se še isti dan vrne. Ko ga pet dni ni bilo nazaj, si je lastnik kolesa že mislil, da ga ne bo več videl. Bezovšek je dal kolo v Kamniku v popravilo in je naročil, da ga po avtobusu pošljejo na njegov naslov v Gornji grad.

Pri Bezovšku so našli zalogo čimovčev in barv, o katerih pravi, da jih je kupil v Mariboru, češ da je postal v zaporu navdušen slikar. Najbrž pa jih je ukadel v kakšni trgovini. Kaže, da ima na vesti še več grehov, ki bodo gotovo vsi prišli na dan.

Letos bo manj hmelja

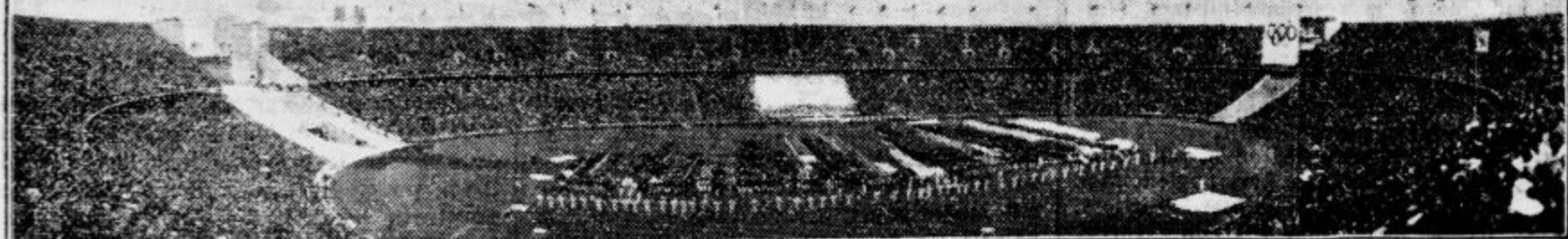
Včeraj je bil v Zalcu lepo obiskan hmeljarski tabor

Zalec, 9. avgusta.

V Roblekov dvorani v Zalcu je bil danes popoldne vsakotletni tabor hmeljarjev, ki ga je sklicalo Hmeljarsko društvo za dravsko banovino. Po pozdravnih besedah društvenega predsednika g. Lorberja je društveni dolgoletni poslovodja g. Petriček poročal o stanju hmeljskih nasadov. Prečital je zadnja hmeljska poročila

Sportna nedelja

XI. OLIMPIADA - BERLIN 1936



Osmi dan:

Lahkoatleti so zaključili

Zadnji dan lahkoatletskih tekmovanj je poleg presenečenj prinesel tudi dva svetovna rekorda — Prepričevalna zmaga Japoncev v maratonskem teku — Jugoslavija izpadla iz nadaljnje tekmovanja v waterpolu

Berlin, 9. avgusta.

Danes so imele olimpijske igre prvič lepo obilno vreme in je bilo popolnoma naravno, da so bila vsa pozorišča, kjer tekmujejo narodi za olimpijske lovorike, do zadnjega kotička zasedena. Zlasti za maratonski tek, ki je danes zaključil lahkoatletski spored, je vladalo ogromno zanimanje. Vso progo je obkrožilo več stotisoč gledalcev, zlasti gosti zasedeni na tribuni. V stadionu samem je bilo nad 100.000 gledalcev, na igrišču za polo 60.000, v hokejskem stadionu 30.000, v plavalnem stadionu 22.000, mnogo tisočev pa v Deutschendhalle in drugod.

Dopoldne je bil v plavalnem stadionu semifinale 200 m prosto dame. Iz prvega semifinala so se plasirale v finale Maehala (Jap) 3:03,1, Soerensen (Danska) 3:06, Hölzner (Nemčija) 3:08,8 in Waalberg (Hol) 3:10,3; iz drugega pa Genenger (Nemčija) 3:02,8, Karstein (Hol) 3:09,2, Storey (Angl) 3:09,8.

Jugoslavija

izpadla v waterpolu

Sledile so še waterpolo tekme: Madžarska: Malta 12:0, USA: Uruguay 2:1, Avstrija: Švica 8:0, Francija: Japonska 8:0, Švica: Islandija 7:1, Avstrija: Švedska 2:1, CSR: Japonska 4:3, Nizozemska: USA 3:2, Nemčija: CSR 6:1, Belgija: Nizozemska 1:1, Anglija: Jugoslavija 4:3 (3:3). Jugoslavija je nesrečno izgubila. Gole je zabil Olganović.

Senzacijo je prinesel popoldanski finale na 100 m prosto z zmago Madžarske Csika pred Japonci, dočim je svetovni rekordar Fick zasedel šele 6. mesto.

Csik pred Japonci

Finale je združil svetovno elito. Startali so od prve proge dalje Yusa, Araki, Taguchi (vsi Japonska), Fick (USA), Csik (Madžarska), Fischer (Nemčija) in Lindgren (USA). V začetku so vodili Japonci, v finišu pa so se ostali tako približali, da je bilo komaj mogoče ugotoviti vrstni red na cilju. Svetovni rekord ima Fick s 56,4.

1. Csik 57,6, 2. Yusa 57,9, 3. Araki 58, 4. Taguchi 58,1, 5. Fischer, 6. Fick, 7. Lindgren.

Dame na 100 m prosto

Izredne rezultate sta prinesla oba semifinala 100 m prosto dame. Čast, ki so jih dosegle, presega povprečno kvaliteto jugoslovenskih moških tekmovalcev. Zlasti se je izkazala Nizozemka, ki se vse plasirale v finale, kjer na bodo imele težko borbo z dosedaj neznano Argentinko Cernobel, zmagovalko v drugem semifinolu, ki je preplavala prvih 50 m v 29,5!

Iz prvega semifinala so se plasirale Maestbroek (Hol) 1:06,4, Arandi (Nemčija) 1:07,2, Rawls (USA), Wagner (Hol), iz drugega pa Cernobel (Arg), den Ouden (Hol), Mc Kean (USA).

Svetovni rekord na 4x100 m

Glavni stadion je zadnji dan doživel še lepo serijo presenečenj, ki pri sportu nikoli ne manjkajo.

Finale stafete na 400 m je združil razen velikega favorita Amerike še 5 enakovrednih: Nizozemska, Italija, Nemčija, Kanada in Argentina. Ameriki, ki je nastopila v postavi Owens, Metcalfe, Draper, Wykoff je že Owens prinesel več metrov naskoka, za ostala mesta se je pa razvila dramatična borba. Zaradi slabih predaj Nemčije in Nizozemske je Italija po tretji predaji zavzela 2. mesto in šla skozi cilj 10 m za Ameriko. Holandec Osendarp je nadoknadil 4 m prednosti Nemčije in rezal cilj kot tretji, a je izgubil palico in stafeta je bila diskvalificirana ter je tretje mesto pripadlo Nemčiji. Razglasitev rezultatov je povzročila nepopisno navdušenje.

1. Amerika 39,8!! nov svetovni in olimpijski rekord, 2. Italija 41,1, 3. Nemčija 41,2, daleč zadaj Kanada in Argentina.

Izgubljena zlata kolajna

Najsti progi so se nato pomerile dame: Amerike, Nemčije, Italije, Holandske, Kanade in Anglije. Favorit je bila Nemčija, ki je v predteku postavila svetovni rekord. In res je se pri zadnji predaji vodila z naskokom 5 m — torej sigurna zmaga — ko je zadnja tekačica Dorfield izgubila palico. V stadionu, ki je še malo prej gromovito vzdihoval svoje miljenke, je zavladala grobna tišina — Nemčija je izgubila sigurno zlato kolajno.

1. Amerika 46,9, 2. Anglija 47,6, 3. Kanada, 4. Italija, 5. Nizozemska.

Skok v višino dame

Jugoslovenka Stefanini ni nastopila. Za prva tri mesta se je razvila ogorčena borba med Madžarko Csak, Nemko Kaun in Angličanko Odami. Vse so preskočile 160 cm, naslednjo višino 162 pa edino Madžarka V. Borbi za drugo mesto je nato zmaga la Odamova.

1. Csak 162 cm, 2. Odami 160 cm, 3. Kaun 160 cm.

Senzacija v stafeti 4x400 m

Finale stafete na 1600 m je združil Ameriko, Švedsko, Madžarsko, Kanado, Anglijo in Nemčijo. Zgodila se je senzacija, ki

so jo pa Angleži že v naprej napovedali — Amerika ni bila prva. Angleži, ki so že na 400 m pokazali, da so popolnoma enakovredni Američanom, so odnesli zasluženo zmago.

1. Anglija 3:09, 2. Amerika 3:10,9, 3. Nemčija 3:11,8, 4. Kanada, 5. Švedska, 6. Madžarska.

Po prvi predaji je vodila Kanada z 8 m, za njo Amerika in Anglija. Po drugi predaji so bili vsi trije tesno skupaj, v zadnji predaji je že vodila Anglija pred Ameriko. Nemčija se je na preostali na tretje mesto. V istem redu so nastopili čili.

Svetovni rekord v desetboju

Najtežja lahkoatletika panoga — desetboj, je pokazala absolutno prmo Američanov. Zmagal je svetovni rekordar Morris, ki je dosegel 7900 točk in s tem postavil nov svetovni rekord. 2. Clark, 3. Parker (oba USA).

Triumf Aziatov v maratoni

Zaključek lahkoatletike je na vsaki olimpijadi maratonski tek na 42.400 m. Na startu se je zbrala maratonska elita vsote sveta. Za visokega favorita je veljal zmagovalec na zadnji olimpijadi Argentinec Zaballa. Japonci trener je na izpiti da mora biti dobitnik, ki hoče premagati Sona, nad. Švejec. Ni se prevaril. Rezultat je bil pravi trijumf Japoncev, ki si je prisvojila zlato in bronasto kolajno.

Start je bil ob 15. Zaballa je vodil z osirnim tempom in vodil po 7 km za 200 m

pred Portugalcem Diasom. Do obrata pri 21 km je prednost povečal že na 460 m pred skupino, ki so je tvorili Son (Japonska), Anglež Harper, Dias in Južno Afričana Coleman in Gibson. Toda 18 km teka po asfaltni cesti Avusa je Zaballo izčrpalo. Pri 30 km je bil 23 letni akademik iz Koreje Son že prvi, 50 sekund za njim je pasiral kontrolor Harper in nato Zaballa, ki se je na od utrujenosti zrušil. Z napornim vseh sil se je pobral in nadaljeval tek, a je vedno bolj zaostajal. 37 km je Son pretekel v 2:18, Harper 2:19,33, tretji Japonec Nan (2:11:48), ki se je pri 35 km preinil na tretje mesto. 4. Finca Tmila in Muinonen oba 2:15:19. Stotisočglava množica je Japonca vzborno pozdravila na km 39 ki jih je pretekel v 2:15:36, sledili so mu Harper 2:16:46 Nan 2:17:51, Tamila 2:18:11 in Muinonen 2:18:21. Blizal se je stadion. Za pot 41 km je potreboval Son 2:23:17.

Na stadionu so se vsi pogledi obrnili na maratonska vrata, ko so fanfare dale znak, da prihaja prvi maratonec — bela srčica s krvavoderim solncem na prsih. Son ni kazal niti najmanjše utrujenosti in je v neverjetnem finišu rezal čili, kjer so ga takoj obkolili fotografi. Kakor da ne bi imel za sebi 42 km, je tekel brez

Žena v sodobnem svetu

Žene na Balkanu

„Frankfurter Zeitung“, ki še zmerom velja za enega najuglednejših nemških dnevnikov, je zadnjič objavila zanimiv dopis iz Beograda, v katerem na simpatičen način obravnava položaj žene v balkanskih deželah. Iz članka, ki je vsekakor zanimiv in varen prispevek k aktualnemu problemu, povzemamo nekaj najzanimivejših mest:

Ali tip balkanske žene sploh obstoji? Mar Srbkinje, Bolgarke in Rumunke ne predstavljajo vsaka svojega tipa. Razlike pač obstoje od dežele do dežele, pa tudi v mejah posameznih držav. Problematika balkanske žene pa je vendarle povsod ena in ista, drugačna kakor v Evropi in tudi drugačna kakor v Orijentu samem.

Balkan sega še čez Donavo (z Rumunijo), na drugi strani pa so tudi tuji narodi s svojimi vplivi prodrli globoko vanj. Tako najdemo vse od Bosne žene, ki jih je treba prištevati k orijentalnemu tipu. Sem spadajo predvsem mohamedanske žene po mestih, pa ne samo Turkinje, temveč tudi žene iz slovenske in ilirskega prebivalstva, ki je bilo prestopilo v islam. Najdemo pa tudi mnogo prehodnih tipov od orijentalnega do pravega balkanskega. Tako je mohamedansko prebivalstvo po vseh Bosni in Albaniji v veliki meri ohranilo svoje stare sege in navede. Žena zapuška zaprtu okoli harema in se kakor njene krščanske sosedice uveljavlja z delom na polju. Marsikje opušta že tudi nadležno kopreno.

Evropa in Orient

Vzhodno-krščanski vplivi iz Sredozemlja so zajeli prebivalstvo po mestih in šele prodor evropske kulture v zadnjih desetletjih, zlasti po svetovni vojni, jih je potisnil nazaj. A evropski vpliv se je utegnil najprej uveljaviti samo v nekaterih zunanjostih. Če žena prihaja v družbo evropsko oblačena in našminkana, če se udeležuje plesa in konverzacije, če ji v javnosti laska dvorjenje moža, kakršno je na zapadu v navadi — vse to še dolgo ne pomeni, da nekdanjega patriarhalnega razmerja v hiši ni več. Položaj žene, ki izven doma nastopa kot emancipirana, moderna Evropejka, se doma pogostokrat ne razlikuje od položaja kmetice, ki jo srečamo na gorskih stezah, ko vsa sključena pod težkim bremenom caplja za konjem, na katerem jezdi njen gospod in zapovednik.

Pokrajini, kjer je evropski vpliv že delj časa na delu — da opozorimo n. pr. na francoski vpliv v Bukaresti — pa so se tudi v resnici že precej razrhljale patriarhalne vezi. Tu žena ne posnema Parižanke samo pred ljudmi, temveč to posnemanje označuje že ves njen življenjski slog. Pri tem pa se za pariško smatra pogostokrat tisto, česar si lahko zabave željni tujci poišče na Montmartru. Da se v Parizu najde tudi precej solidnosti, skromnosti in varčnosti, to te posnemalke po navadi prezre. Medtem ko zna Parižanka briljirati z malo sredstev in z mnogo osebnega čara, poskušajo balkanske posnemalke, ki jim manjka žive osebnosti, dosežati z velikimi sredstvi in stroški enak uspeh. Pri vsem tem pa ima Rumunka pogostokrat mnogo čara in temperamenta, ki obsega vse skale od divje sproščenosti do nekega slovenske melanholije. Krivi tujci vzori pa ji večje roke, da bi mogla razmahati lastne moči.

Žena v patriarhalni družbi

Pri Srbih in Bolgarih je francoski vpliv izenačen s srednje-evropskim in pripadnost k slovanski skupnosti jim daje pobudo, da se ne izgubljajo v mamečih zapadnjaških vzorih. Predvsem pa je zveza z zemljo pri njih krepkejša, elementarnejša, prav tako pa tudi zavest, da predstavljajo lastno nacionalno individualnost. Za srbsko in bolgarsko meščanko je domača narodna pesem v vsej svoji mnogovrstnosti in lepoti še zmerom živa, čeprav z gramofonom in radiom tudi toda po malem prodira evropsko-amerikanski slager.

Hrepenenje po vsem, kar je »evropskega«, postane človeku razumljivo, če si predloži položaj žene v patriarhalni družbi. Revolucionarnega vpliva, ki ga vrše filmi iz Hollywooda na ženski svet v kakšnem balkanskem mestu, si kar ni mogče dovoliti jasno predstavljati. A da je zapadni svet malo drugačen, kakor ga prikazuje ameriški film, da se za debelo naloženo sminko skrivajo gube, ki so jih začrtale beda in skrb, to izvedo balkanske žene šele tedaj, ko seže do njih evropski gospodarski in socialni red. Ta red se kajpak uveljavlja z vsemi onimi najhujšimi izrastki, ki so zvezani z vsako zgodnje-kapitalistično dobo. Nove potrebe, ki jih prinaša novi čas, silijo dekleta širokih plasti, da se ogledajo po delu in zaslužku.

Žena proletarka

Delovni pogoji pa so slabi, nagrade so nizke. Ker je delovnih moči še preveč na razpolago, ker delavke niso organizirane in je tudi delovna zakonodaja še komaj v povojih, izrabljajo žene po delodajalcu skoro ni stavljenih meja. To velja predvsem za delo v tekstilnih in tobačnih tovarnah, kjer se zdravje delavk polagoma upravlja. Prav tako se pogostokrat stenotipistke, tajnice, učence in prodajalke izrabljajo čez mero. Zunanost prosih igra pri oddaji takšnih mest mnogokrat prav nelep vlog. Tudi prostitucija in njeni prehodni pojavi so na žalost mnogo bolj razširjeni, kakor se zdi to na prvi pogled. Oblastva sicer preganjajo prostitucijo, a se malo zanašajo za socialne vzroke, ki jo povzročajo.

Z razvojem prosvetnih naprav sicer od leta do leta raste število študentk, a njih prizadevanja, da bi po končanem izpitu našle primerne nastanitve, ostane največkrat zaman. Povsod je namreč preveč diplomiranih akademikov na ponudbo. Zato tudi poznajo vse balkanske dežele žensko vprašanje in žensko gibanje, katerega pripadnice propagirajo enakopravnost žene z moškim tudi v gospodarskem pogledu. Lepših uspehov pa je bilo to gibanje doslej deležno samo v Rumuniji, kjer je ženam, ki imajo neko stopnjo šolske izobrazbe, priznana aktivna in pasivna volilna pravica.

80 odstotkov je kmetice

A tudi vsa ta ženska gibanja so neskončno daleč od skrbi in težav onih 80 odst. balkanskih žen, ki živijo izven mest. Pokrajine so še, kjer se je stari patriarhalni sistem ohranil povsem nespremenjen, kjer žena med obedom kakor sužnja stoji za stolom svojega moža in streže, pokrajine so še, kjer se nedolžnost neveste izpričuje na ta način, da bo poročni noči javno razkazuje njeno srajco po vasi in kjer ima pater familias mimo državnih zakonov vso pravico in kazensko oblast nad vsemi člani družine. Tudi tam, kjer je vpliv mesta že do neke mere omajal temelje tega reda, ostaja žena močno podložna. Dekle vstopa s poroko v možovo pleme in njena naloga je, da mu rodi sinove. Samo zanje, ne za hčere gre. Kadar reče grški kmet: pet otrok imam, tedaj misli: pet sinov. Če je treba, bo še posebej navedel število hčera. Hči očetu ni v ponos kakor sin, temveč le v breme, zakaj treba jo je omožiti. In to za deveto smatrajo očetje za precej resno, tako da ne marajo dati mlajših hčera od hiše, dekler ni starejša našla moža. V teh razmerah so pogosti primeri pobege in ropa nevest, pri čemer prihaja tudi do prelivanja krvi. A prav to nesposobnost dekletove individualnosti, ta brutalna sodba nad njeno usodo, to posiljevanje ljubezni, je da-

lo, da je na Balkanu vzcvetela ena najbolj bogatih ljubezenskih poezij z vsemi odtenki hrepenja, obupa in odpovedi.

Soproga in mati

Trdota šeg in navad in pa vroča kri balkanskega človeka pa vodita še večkrat kakor do poezije — do upora in preloma. Število ubojev iz ljubosumja je v teh deželah izredno veliko, prav tako pa tudi število samomorov iz nesrečne ljubezni. Najtežji je pač položaj deklet, ki so ostala prevarana v ljubezni. Ker jih doma čakata samo sramota in prezir, največkrat pobegnejo v mesta, da si poiščejo dela, nazadnje pa zablodijo v prostitucijo.

Položaj matere pa običajno ni tako slab, kakor bi človek sodil na prvi pogled. Mož največkrat ne uporablja svoje avtoritete, da bi uvažal kak tiranski režim temveč jemlje svoje ženo kot svetovalko v vseh najvažnejših odločitvah. Ona mu je hkratu delovna tovarišica. Prav bogato vezene ljudske noše pričajo o tem, da žena balkanskemu kmetu ni samo vprežno živinčce, temveč nosilka stare umetniške in kulturne tradicije. Prodiranje cenenejših tovarniškega blaga in sugestije evropske mode pa seveda polagoma razdirata tudi to lepo tradicijo.

Počasi si evropske ideje utirajo pot, za